

HASTANE OKULLARININ MEVCUT DURUMUNA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ¹

Halil KAMIŞLI*

Tuğba YANPAR YELKEN**

Cenk AKAY***

Öz: Hastanede yatan okul dönemi çocukları, hastanede geçirecekleri süreye bağlı olarak eğitim-öğretim yönünden yaşlıtlarına göre büyük kayıplara uğramaktadırlar. Bu nedenle okul dönemi çocuklarının hastanede kaldıkları süre içinde okul yaşantılarının devam ettirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bunu sağlamak amacıyla hastane okulları açılmıştır. Hastane okullarının, hastanede yatan okul dönemi çocuklarının okul yaşantılarının kesintiye uğramadan hastane ortamında devam ettirebilmesi ve çocuğun kendi okuluna dönüşünde eğitiminin kesintisiz devamının sağlanması misyonunu etkili bir şekilde yerine getirebilmesi adına mevcut durumun tespiti, sorunların analizi ve çözümüne ilişkin öneriler getirilmesi önem teşkil etmektedir. Araştırmanın amacı hastane okullarında görev yapan öğretmenlerin görüşlerine göre okulların mevcut durumunu ve sorunlarını belirleyerek çözüm önerilerini geliştirmektir. Betimsel bir çalışma olan bu araştırmanın evrenini, 2012-2013 öğretim yılında Türkiye'deki hastane okullarında görev yapan 101 öğretmen oluşturmaktadır ve tüm evrene ulaşıldığından örneklem alınmamıştır. Araştırmada, uzman görüşü alınarak hazırlanan anket kullanılmıştır. Araştırma bulguları doğrultusunda, maddi kaynak sorunu, öğrenci istatistiğinin elde edilememesi, öğrencilerin devam ve devamsızlığının kontrol edilememesi gibi sorunlar hastane okullarında en çok karşılaşılan sorunlar olarak tespit edilmiştir. Öğretmenler, hastane okulları ile ilgili daha kapsamlı eğitim almak istediklerini ifade etmişlerdir. Öğretmenler, hastane okullarının daha iyi hizmet verebilmeleri için, hastane okullarının

¹ Bu çalışma, Prof.Dr.Tuğba Yanpar Yelken ve Yrd.Doç.Dr. Cenk Akay'ın danışmanlıklarında yürütülen Halil KAMIŞLI'nın yayımlanmamış doktora tezinden üretilmiştir.

* Doktora Öğrencisi, Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı, hallper77@hotmail.com

** Prof. Dr. Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı, tyanpar@mersin.edu.tr

*** Yrd. Doç. Dr. Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı, cenkakay35@hotmail.com

daha iyi tanıtılması, idari ve özlük işlerinin kolaylaştırılması, yılda en az bir kez toplanıp deneyimlerin paylaşılması, geleceğe yönelik planlar yapılması ve rapor hazırlanması gibi çalışmalar yapılmasını önermişlerdir.

Anahtar Sözcükler: Hastanede yatan çocuklar, özel eğitim, hastaneler

TEACHERS' OPINIONS REGARDING THE PRESENT SITUATION OF THE HOSPITAL SCHOOLS

Abstract: It is known that the school-age children in hospitals live a big loss in education according to their duration of stay at hospitals when compared with their peers. Thus, it is vital to make these children continue their education life at hospitals. Hospital schools are founded to fulfill this aim. Therefore it is significant to obtain the present situation of hospital schools and bring solution offers for the problems to provide a continuous education duration at hospital schools. The aim of this study was to determine the opinions of the hospital school teachers on the present situation, problems and solution offers for the hospital schools. The population of this survey research was formed of by all the teachers working at hospital schools at all over Turkey in 2012-2013 school year. Since the researchers contacted with entire population no sample was taken. A questionnaire developed by the researchers was formed of 33 items including 9 open-ended and 24 closed-ended questions. Finally, the most encountered problems were stated as; unobtainable statistics of the students at hospitals, non-controllable absence and continuity acts of the students and financial source problems. Furthermore, teachers demanded that they would like to have more detailed and comprehensive in-service training. Moreover, the teachers proposed some offers for the hospital schools to serve better. These suggestions were; a better introduction of the hospital schools, facilitation in the administrative and personal affairs acts, making meetings, sharing the experiences once a year, making plans for the future and writing reports.

Key Words: hospitalized children, special education, hospitals

GİRİŞ

Tüm gelişmiş ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de, geleceğin yetişkinleri olarak görülen çocukların temel eğitim haklarının karşılanması için, eldeki olanaklar çerçevesinde en üst düzeyde çaba harcanmaktadır. Eğitim hakkı, “kimse eğitim ve öğretim hakkından yoksun bırakılamaz” ibaresi ile de Anayasamızın 42. maddesinde de güvence altına alınmıştır. Bu doğrultu da düşünüldüğünde temel eğitim her çocuğun muhakkak katılması gereken bir süreçtir. Ama maalesef bazı çocuklar, sağlık açısından diğer yaşlıları kadar şanslı olamamaktadır. Bu çocuklar belirli dönemlerde, çeşitli rahatsızlıklarından dolayı hastanede yatmak zorunda kalabilmektedirler. Hastanede yatan okul dönemi çocukları, hastanede geçirecekleri süreye bağlı olarak eğitim-öğretim yönünden yaşlılarına göre büyük kayıplara uğrayabilmektedir. Bu nedenle okul dönemi çocuklarının hastanede kaldıkları süre içinde okul yaşantılarının devam ettirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu görev ise “hastane okulları” adı verilen eğitim birimlerine yüklenmiştir. 2012 yılında yapılan değişikliklerle bu birimler “hastane sınıfları” adını almıştır.

Hastane okulları, çocuk hastanelerinde veya hastanenin çocuk servislerinde okul dönemi çocuklarının devam edebilecekleri bir ya da birkaç derslik, öğretmen ve yönetici odalarından oluşan eğitim birimleridir. Hastane okullarının amacı; hastanede yatan okul dönemi çocuklarının okul yaşantılarının kesintiye uğramadan hastane ortamında devam ettirilebilmesi ve çocuğun kendi okuluna dönüşünde eğitiminin kesintisiz devamının sağlanmasıdır (Bilir ve Baykoç, 1995). Türkiye genelinde 2012 tarihi itibarı ile 51 hastane okulu faaliyet göstermektedir. Hastane okulları sayısı şehirlere göre değişiklik göstermektedir. Örneğin; Ankara’da 8 hastane okulu var iken, Adana’da bir hastane okulu vardır. Bazı illerimizde ise hiç hastane okulu bulunmamaktadır. Bu okullarımız bu yıl yapılan yönetmelik değişikliği ile en yakın ilköğretim okuluna bağlanmış ve onun adını almışlardır.

Hastane okulları ile ilgili yapılan araştırmalarda, öğretmen donanımı, fiziksel koşullar, yönetim gibi birçok konuda sorunlar olduğu ortaya çıkmıştır (Işıktekiner ve

Altun, 2011; Tarcan, 2007). Hastane okullarının amacı, hastanede yatan okul dönemi çocuklarının okul yaşantılarının kesintiye uğramadan hastane ortamında tedavilerini devam ettirebilmeleri ve çocuğun kendi okuluna dönüşünde eğitiminin kesintisiz devamının sağlanması için gerekli adımların atılmasıdır. Bu okulların misyonlarını etkili bir şekilde yerine getirebilmesi adına mevcut durum ve sorunların tespiti, sorunların analizi ve çözüme ilişkin öneriler getirilmesi önem teşkil etmektedir. Bu çalışma, hastane okullarında görev yapan öğretmenlerin görüşlerine göre hastane okullarının mevcut durumu ve sorunları belirlemeye ve çözüm önerileri getirmeyi amaçlayan betimsel bir çalışmadır. Araştırmanın problem cümlesi “Hastane okullarının mevcut durumuna ilişkin bu okullarda çalışan öğretmenlerin görüşleri nelerdir?” şeklinde oluşturulmuştur. Alt problemler ise aşağıda verilmiştir;

- 1.Hastane okullarında çalışan öğretmenlerin mesleklerine yönelik genel mevcut durumu nedir?
- 2.Hastane okullarında yürütülen eğitim sürecine yönelik öğretmenlerin görüşleri nelerdir?
- 3.Hastane okullarında çalışan öğretmenlere göre hastane okullarının sorunları ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri nelerdir?
- 4.Hastane okullarında çalışan öğretmenlere göre, hastane okullarının GZFT (SWOT) analizi sonuçları nasıldır?

YÖNTEM

Çalışma Modeli

Araştırma, tarama (survey) modeli temellidir. Tarama modelleri, geçmişte ve halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan yaklaşımlardır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde var olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez (Karasar, 1999).

Bu çalışma, hastane okullarında görev yapan öğretmenlerin görüşlerine göre hastane okullarının mevcut durumu, sorunları ve çözüm önerilerini belirlemeyi amaçlayan betimsel bir çalışmadır.

Evren ve Örneklem

Milli Eğitim Bakanlığı'nın resmi internet sitesinde verilen bilgilere göre Türkiye genelinde 51 hastane sınıfı vardır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2012). Araştırmanın evrenini, 2012-2013 eğitim-öğretim yılında, Türkiye'de bulunan tüm hastane okullarında görev yapan ve tamamına ulaşılan 101 öğretmen oluşturmaktadır. Tüm evrene ulaşıldığından örneklem alınmamıştır. Ancak, çeşitli nedenlerle bu okullarda görev yapan 92 öğretmenden anket toplanabilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırma verilerinin toplanması için bir anket formu geliştirilmiştir. Geliştirilen ankette, yorumlamaya ve listelemeye yönelik açık uçlu sorular da kullanılmıştır. Anketteki soruların kapsam geçerliği için uzman kanısına başvurulmuştur. Anketin geliştirilme sürecinde aşağıdaki adımlar izlenmiştir:

1. Adana'da hangi hastaneler kapsamında hastane okulları olduğu araştırılmıştır. Bu bilgi dahilinde Adana'da sadece Çukurova Aşkım Tüfekçi Devlet Hastanesi ile Çukurova Üniversitesi Balcalı Hastanesinde hastane okulu olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Her iki okulda da iki öğretmenin görevlendirildiği görülmüştür. Çukurova Aşkım Tüfekçi Devlet Hastanesi İlköğretim Okulu ziyaret edilip hastane okulu öğretmeni ile hastane okulları hakkında görüşülmüştür. Hastane okullarının yapısı, mevcut durumu ve sorunları hakkında bilgilere ulaşılmış ve problem tanımlanması yapılmıştır. Konu ile ilgili literatür ve araştırmalar incelenmiştir.

2. Anketin kapsam geçerliliği konusunda Çukurova Aşkım Tüfekçi Devlet Hastanesi İlköğretim Okulu'nda görev yapan iki öğretmen ile konu alanı uzmanlarının (uzman hekim, iletişim uzmanı, ölçme-değerlendirme alanında uzman, eğitim programcısı) görüşlerine başvurulmuştur. Öneriler doğrultusunda düzeltmeler yapılmış ve parantez içinde verilen sorular formdan çıkartılmıştır. (1. Hastane okullarında çalışan öğretmenlerin hastalık ve hasta ilişkileri hakkında bilgilendirilmesi hususunda düşünceleriniz nedir? 2. Okulunuzdaki eğitim-öğretim etkinliklerinde yeterli araç-gereç ve materyale sahip misiniz?) Ayrıca uzmanlardan; kapsam geçerliliğinin yanında sayfa

yapısı, soruların ve cevap seçeneklerinin sıralanışı, yazı tipi, vb. konularda da görüş istenmiştir. Bu görüşler doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Ardından ön uygulama formu oluşturulmuştur.

3. Oluşturulan ön uygulama formu, Çukurova Üniversitesi Balcalı Hastane Okulunda görev yapan iki öğretmene uygulanmıştır. Yönerge ile soruların anlaşılabilirliği, cevaplama süresi ve genel olarak uygulama şekli değerlendirilmiş ve uzman kanıları alınarak anket formuna son şekli verilmiştir ve anket 9’u açık uçlu, 24’ü kapalı uçlu olmak üzere toplam 33 sorudan oluşmuştur.

Verilerin Analizi

Anket sorularının analizi SPSS programı ile çözümlenmiştir. Araştırmada, ayrıca hastane okullarının zayıf ve güçlü yönleri ile sahip olduğu fırsat ve tehditleri ortaya koyabilmek için GZFT (SWOT) analizi yapılmıştır. SWOT analizi, bilinçli ve sistematik bir değerlendirmeyle kaynakların ve yeteneklerin en iyi biçimde kullanılması ve yeni stratejilerin geliştirilmesinde yararlanılacak temel yöntemlerden birisidir. SWOT analizi, iç ve dış çevrenin değerlendirilmesine katkı sağlayan bir analiz tekniği olarak görülmektedir. SWOT, İngilizce “strengths, weaknesses, opportunities, threats” kelimelerinin ilk harfleri esas alınarak adlandırılmıştır. Türk literatüründe ise SWOT bazı yazarlar tarafından “fırsatlar, üstünlükler, tehditler, zayıflıklar” kelimelerinin ilk harfleri kullanılarak FÜTZ olarak adlandırılmaktadır. Bazı kaynaklarda GZFT (güçlü yönler, zayıf yönler, fırsatlar, tehditler) olarak da kullanılmaktadır (Ülgen ve Kadri, 2004; Akgemci, 2007). Bu çalışmada SWOT kısaltması yerine GZFT kısaltması kullanılmıştır.

Anketle toplanan nicel veriler üzerinde frekans, yüzde analizleri yapılmıştır. Açık uçlu sorularla ve görüşmelerde elde edilen verilerin analizinde “Nitel İçerik Çözümlemesi” kullanılmıştır. Veriler üç aşamada analiz edilmiştir. Bu aşamalar; kategorilerin tanımlanması, örneklerin verilmesi ve kodlama kurallarının önceden belirlenmesidir (Mayring, 1996). Bu analiz iki uzman tarafından yapılmış ve yazıya dökülen görüşme sonuçlarını ayrı ayrı kodlanmıştır. Soruların her biri bir tema olarak düşünülmüş ve sorulara göre yapılan kodlamalardan alt temalar oluşturulmuştur. Daha sonra uzmanların arasında görüş birliği ve görüş ayrılığı gösteren temalar tespit

edilmiştir. Görüşler arasındaki uyum oranı belirlenmiştir. Bu oran, Miles ve Huberman'ın (1994) güvenilirlik formülü kullanılarak hesaplanmıştır (Güvenirlik Formülü: Görüş Birliği/ Görüş Birliği+ Görüş Ayrılığı (138/142). Bu durumda açık uçlu anket sorularının analizi konusunda uzmanlar arasındaki güvenilirlik 0.97 (138/(138+4)) bulunmuştur. Uzmanların kodlamalarındaki benzerlik fazladır. Bu durum kodlamaların güvenilir olduğunu göstermektedir.

BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bulguları alt problemlere göre verilmiştir.

Hastane Okullarında Çalışan Öğretmenlerin Mevcut Durumuna İlişkin Bulgular

Hastane okullarında çalışan öğretmenlerin kıdemlerine ilişkin bulgular Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Öğretmenlerin Kıdemlerine İlişkin Bilgiler

Kıdem	F	%
5 yıl ve daha az	7	7.6
6-10 yıl arası	8	8.7
11-15 yıl arası	8	8.7
16-20 yıl arası	34	37
21 yıl ve üstü	35	38
Toplam	92	100

Elde edilen bulgulara bakıldığında, hastane okullarında çalışan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip olduğu görülmektedir. Tarcan'ın (2007) yaptığı araştırmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Bunun sebebinin ise bu birimlerde çalışacak öğretmenlerin seçiminde kıdem puanlarının ölçüt alınması olduğu düşünülebilir.

Hastane okullarında çalışan öğretmenlerin hastane okullarında çalışma yıllarına ilişkin bulgular Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: Öğretmenlerin Hastane Okullarındaki Çalışma Yıllarına İlişkin Bilgiler

Çalışma yılı	F	%
3 yıl ve daha az	38	42.4
4-6 yıl arası	20	21.4
7-9 yıl arası	12	13
10 yıl ve üstü	22	23.9
Toplam	92	100

Toplanan veriler doğrultusunda öğretmenlerin hastane okullarında çalışma yıllarının çoğunlukla 6 yıl ve daha az sürelerde olduğu ortaya konmuştur. Ağırlıklı mesleklerinin son yıllarında hastane okullarında görev alan öğretmenlerin kısa bir süre sonra emekli olmaları yukarıdaki sonucun bir nedeni olarak söylenebilir.

Hastane okullarında çalışan öğretmenlerin sınıflardaki ortalama öğrenci sayısına ilişkin bulgular Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3: Sınıflardaki Ortalama Öğrenci Sayısına İlişkin Bilgiler

Öğrenci sayısı	F	%
1-10	25	27.2
11-15 arası	66	71.7
16-20 arası	0	0
21 ve üstü	1	1.1
Toplam	92	100

Sınıflardaki ortalama öğrenci sayısının büyük çoğunlukla 11-15 arası olduğu görülmektedir. Bor (2007) ve Çelik’in (2006) bireysel çalışma raporlarında da belirttiği gibi Avrupa’da bulunan hastane okullarında öğretmen başına düşen öğrenci sayısı 1-5 arası olup, Türkiye’de bulunan hastane okullarındaki ortalama öğrenci sayısı Avrupa’da bulunan hastane okullarına kıyasla fazladır. Her hastane okulu, bulunduğu hastanenin hasta portföyüne uygun özelliklere sahiptir. Bu özelliklere göre okulların öğrenci sayısı hastaneden hastaneye değişmektedir. Fakat öğretmen sayısı her okul için aynı olup norm kadro ikidir. Bu durumun, öğretmen başına düşen öğrenci sayısının fazla olmasına neden olduğu ifade edilebilir.

Hastane okullarında çalışan öğretmenlerin hastane okullarında çalışmaya başlamadan önce bu alanda herhangi bir hizmet-içi eğitim alıp almadıklarına ilişkin bulgular Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4: Öğretmenlerin Hastane Okullarında Çalışmaya Başlamadan Önce Bu Alanda Herhangi Bir Hizmet İçi Eğitim Alıp Almadıklarına İlişkin Bulgular

	F	%
Evet	40	43.5
Hayır	52	56.5
Toplam	92	100

Araştırma bulguları hastane okullarında görev yapan öğretmenlerin yarısından fazlasının bu birimlerde göreve başlamadan önce herhangi bir hizmet içi eğitim almadıklarını ortaya koymaktadır. Bu sonuç öğretmenlerin hastane okulları ile ilgili bir hizmet içi eğitime ihtiyaçları olduğunu destekler niteliktedir. Tarcan (2007), Işıktekiner ve Altun'un (2011) yaptıkları çalışmalarda elde ettikleri bulgular, öğretmenlerin hizmet içi eğitime ihtiyaç duydukları ve istedikleri yönündedir. Çelik'in (2006), Avrupa Konseyi bireysel çalışma raporunda belirttiği üzere Avrupa okullarında görev yapan öğretmenlerin istedikleri takdirde her ay hastane okullarında yürüttükleri görevlerine yönelik hizmet içi eğitim alma şansları olduğu görülmektedir. Türkiye’de de bu imkanların sağlanması, hastane okullarının misyonlarını yerine getirmesi açısından önemli varsayılmaktadır. Çünkü hastane okullarında çalışan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu, sınıf öğretmenliği mezunu olup gerek üniversitelerde, gerekse mezun olduktan sonra meslek yaşamlarında hastane okulları ile ilgili fazla eğitim almamışlardır. Bu eğitim eksikliği, hastane okulu uygulamalarına olumsuz yansıtılabilmektedir. Ancak bu eğitim ihtiyaçlarının karşılanmasının, hastane okullarında, istenilen düzeyde eğitim hizmeti verilebilmesine büyük katkı sağlayacağı düşünülebilir.

Hastane okullarında çalışmaya başlamadan önce hizmet içi eğitim almış olan öğretmenlerin hizmet içi eğitim konularına ilişkin bulgular Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5: Öğretmenlerin Aldıkları Hizmet İçi Eğitim Konularına İlişkin Bulgular

Eğitim konusu	F	%
Özel eğitim	25	62.5
Bireysel eğitim	20	50
Hastane okulları eğitimi	20	50
Özel öğrenme güçlüğü	15	37.5
Çocuk gelişimi ve psikolojisi	5	12.5
Rehberlik	5	12.5

Elde edilen veriler doğrultusunda öğretmenlerin aldıkları hizmet içi eğitimlerin çoğunlukla özel eğitim, bireysel eğitim, hastane okulları eğitimi gibi konular olduğu ortaya konmuştur.

Hastane okullarında çalışan öğretmenlerin hastane okullarına ilişkin bir eğitim seminerine katılıp katılmadıklarına yönelik bulgular Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6: Öğretmenlerin Hastane Okullarına İlişkin Bir Eğitim Seminerine Katılıp Katılmadıklarına İlişkin Bulgular

	F	%
Evet	50	54.3
Hayır	42	45.7
Toplam	92	100

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin yarıya yakını hastane okulları ile ilgili herhangi bir seminere katılmadıklarını vurgulamışlardır. Göreve başlamadan önce herhangi bir hizmet içi eğitimi almayan öğretmenlerin bir de meslek yaşamları sırasında herhangi bir seminere katılmamaları bir sorun olarak görülebilir. Bu sorunun çözümü için belirli zamanlarda seminer düzenlenmesinin faydalı olacağı düşünülebilir. Çünkü öğretmenlerin var olan eğitim ihtiyaçlarının düzenlenen seminerlerle karşılanmasının, hastane okullarında arzulanan düzeyde eğitim verilmesine katkı sağlayacağı söylenebilir.

Hastane okullarında çalışan öğretmenlerden hastane okullarına ilişkin eğitim seminerine katılanların eğitim seminerleri konularına yönelik bulgular Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7: Öğretmenlerin Katıldıkları Eğitim Seminerleri Konularına İlişkin Bulgular

Eğitim konuları	f	%
Hastane okullarında eğitim	50	100
Hastane okullarında görev yapan öğretmenlerin eğitimi	50	100
Hastane ilköğretim okullarında eğitim öğretim uygulamaları ve değerlendirme	15	30
Zihinsel engellilerin eğitimi	15	30
Kronik hastalığı olan çocukları tanıma	10	20
Özel eğitim hizmetleri	10	20
Hastane okullarının işleyişi hasta çocukların özellikleri, yönetim konuları	10	20

Hastane okullarına ilişkin eğitim seminerlerine katılan öğretmenler çoğunlukla “hastane okullarında eğitim, hastane okullarında görev yapan öğretmenlerin eğitimi, hastane ilköğretim okullarında eğitim öğretim uygulamaları ve değerlendirilmesi, zihinsel engelliler eğitimi” gibi konular içeren seminerlere katıldıklarını vurgulamışlardır.

Hastane okullarında çalışan öğretmenlerin hangi konularda hizmet-içi eğitim düzenlenmesine dair görüşlerine yönelik bulgular Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8: Hizmet İçi Eğitim Konularına İlişkin Bulgular

Eğitim konusu	F	%
Hastalık bilgisi	92	100
Çocuk gelişimi ve psikolojisi	92	100
Hasta çocukları tanıma ve iletişim	92	100
Hastane okullarında öğretim yöntem ve teknikleri	50	54.4
Hasta çocuklarına yönelik eğitim bilgisi	20	21.7
Aile ile iletişim becerileri	20	21.7
Hasta çalışanları ile iletişim becerileri	20	21.7
Hastane yönetimi ile iletişim becerileri	20	21.7

Hastane öğretmeninin sorumluluklarına ilişkin eğitim	5	5.4
Koruyucu sağlık hizmetleri ve hijyen kuralları	2	2.2
Yaratıcı drama	1	1.1
Teknoloji tasarımı	1	1.1
Hastane yönetimi	1	1.1
Hastane okullarının işleyişine yönelik eğitim	1	1.1
Anne-baba eğitimi	1	1.1
Beslenme ve sağlık bilgisi	1	1.1
Psikolojik travmayı önlemeye yönelik rehberlik eğitimi	1	1.1
Yurt dışı uygulamaları tanıtıcı eğitim	1	1.1
Toplam	92	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu kendileri için düzenlenecek bir seminerin “Hastalık bilgisi, çocuk gelişimi ve psikolojisi, hasta çocukları tanıma ve iletişim, hastane okullarında öğretim yöntem ve teknikleri, hasta çocuklarına yönelik eğitim bilgisi” gibi konuları öncelikle içermesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Hastane okullarında çalışan öğretmenlere yönelik bir hizmet-içi eğitimin planlanması sürecine ilişkin bulgular Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9: Hizmet İçi Eğitimin Planlanma Sürecine İlişkin Bulgular

	F	%
Sorunlar tespit edilmeli	65	86.7
Çözüm önerileri ve eğitim ihtiyaçları belirlenmeli	60	80
Belirlenen ihtiyaçlar doğrultusunda bir eğitim programı oluşturulmalı	50	66.7
Hizmet içi eğitim verilmeli	45	60
Eğitim katılımlı olmalı	15	20
Eğitim sırasında deneyimler paylaşılmalı	14	18.7

Eğitim sırasında ortak kararlar alınmalı ve bu kararlar uygulamaya geçirilmeli	4	5.3
Hastane çalışanları da bu eğitimi almalı	1	1,3

Hastane okullarında çalışan öğretmenler için bir hizmet içi eğitim verilecek olsa bu eğitimin planlanma süreci nasıl olmalıdır sorusundan elde edilen bulgulara göre, öğretmenler, kendileri için hazırlanacak bir eğitimin; hazırlanma aşamasında sorunların tespit edilmesi, çözüm önerilerinin ve eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi, bu doğrultuda bir eğitimin planlanması ve gerçekleştirilecek eğitimde deneyimlerin paylaşılacağı ortamların sunulması şeklinde görüş bildirmişlerdir. Shaw ve Maccabe'nin (2008) yaptığı çalışmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır.

Hastane okullarında çalışan öğretmenlerin sahip olduklarına inandıkları özelliklere yönelik bulgular Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10: Hastane Okullarında Çalışan Öğretmenlerin Sahip olduklarına İnanıtları Özelliklere İlişkin Bulgular

	F	%
Hasta psikolojisinden anlayan	92	100
Sabırlı	92	100
İletişime açık	92	100
Çalışkan	65	70.7
Yaratıcı	55	59.8
İkna kabiliyeti yüksek	50	54.4
Güler yüzlü	15	16.3
Anlayışlı	15	16.3
Güvenilir (sır tutabilen)	10	10.9
İyi bir rehber	1	1.1
Merhametli	1	1.1
Doğal	1	1.1
Yardımsever	1	1.1

Ankete katılan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu kendilerini hasta psikolojisinden anlayan, sabırlı, iletişime açık, çalışkan, yaratıcı ve ikna kabiliyeti yüksek olarak tanımlamışlardır. Öğretmenlerin, hastane okullarında farklı tipteki hastalar ile tanışmış olmalarının hasta psikolojisinden anladıklarını ifade etmelerine katkı sağladığı düşünülebilir.

Hastane okullarında çalışan öğretmenlerin mesleki doyum açısından görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11: Hastane Okullarında Çalışan Öğretmenlerin Mesleki Doyum Açısından Görüşlerine İlişkin Bulgular

	F	%
Mesleki açıdan doyuma ulaşıyorum	60	65.2
Mesleki açıdan doyuma ulaşamıyorum	25	27.2
Kararsızım	7	7.6
Toplam	92	100

Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu, mesleki açıdan doyuma ulaştıklarını ifade etmişlerdir. Kılıç’ın (2002) yaptığı çalışmada da öğretmenlerin %52.17’si mesleki doyum açısından kendilerini yeterli gördüklerini ifade etmişlerdir. Hastane okullarında çalışan öğretmenlerin, diğer meslektaşlarından farklı olarak, öğrencilerin eğitim yaşantıları kadar, hastalık sırasında iyileşme süreçlerine de olumlu katkı sağladıkları düşüncesinin, mesleki doyuma ulaşmaya olumlu yönde katkı yaptığı düşünülebilir. Bir grup öğretmen ise mesleki açıdan doyuma ulaşmadıklarını ifade etmişlerdir. Mesleki açıdan doyuma ulaşmayan öğretmenler bunun nedeni olarak; farklı bir kurumda olma, kendini kuruma ait hissetmeme, öğrencilerin yaşadığı sıkıntılar ve ölmeleri gibi sorunları göstermişlerdir. Öğretmenlik mesleği genel olarak düşünüldüğünde zor bir meslek olduğu görülmektedir. Bir de çalışılan öğrenci grubu, hasta öğrencilerden oluşması, sınıfların hastane içerisinde ilaç kokuları arasında olması, öğrenci portföyü hastalıklar ya da ölümler nedeniyle sürekli değişkenlik gösteriyor olması zorluğu kat kat artmaktadır. Bu sıkıntılar arasında çalışan öğretmenlerin mesleki doyum yaşama konusunda sıkıntı yaşamaları doğal karşılanabilir.

Hastane okullarında çalışan öğretmenlerden mesleki doyumsuzluk yaşayanların mesleki doyumsuzluk nedenlerine ilişkin bulgular Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12: Hastane Okullarında Mesleki Doyumsuzluk Yaşayan Öğretmenlerin Mesleki Doyumsuzluk Nedenlerine İlişkin Bulgular

Nedenler	f	%
Farklı bir kurum içerisinde çalışmak	25	78.1
Kendini kuruma ait hissetmeme	25	78.1
Öğrencilerin yaşadığı sıkıntı ve sorunlar	15	46.9
Öğrencilerin bazılarının ex olması (ölmesi)	10	31.3
Hastane yönetiminin olumsuz tavrı	5	15.6
Eğitim süreci ile ilgili geri dönüt alamama	5	15.6
Öğrenci portföyünün yatış süresine bağlı olarak sürekli değişkenlik göstermesi	5	15.6
Hastane okullarının yeterli desteği alamaması	5	15.6

Mesleki açıdan doyuma ulaşmayan öğretmenler bunun nedeni olarak; farklı bir kurumda olma, kendini kuruma ait hissetmeme, öğrencilerin yaşadığı sıkıntılar ve ölmeleri gibi sorunları göstermişlerdir. Öğretmenlik mesleği genel olarak düşünüldüğünde zor bir meslek olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin belirttikleri problemler arasında çalışmalarını, mesleki doyum yaşama konusunda sıkıntı duymalarına neden olduğu söylenebilir.

Hastane okullarında çalışan öğretmenlerin kendilerini hangi kuruma ait gördüklerine ilişkin bulgular Tablo 13’de verilmiştir.

Tablo 13: Hastane Okullarında Çalışan Öğretmenlerin Kendilerini Hangi Kuruma Ait Gördüklerine İlişkin Bulgular

	F	%
Hastane personeli	0	0
Milli Eğitim Bakanlığı personeli	55	59.8
Her ikisi	37	40,2
Toplam	92	100

Ankete katılan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu, kendilerini Milli Eğitim Bakanlığı personeli olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Diğer öğretmen grubu ise kendilerini iki kurumda ait hissettiğini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun kendilerini MEB personeli olarak görmelerinde, hastane okullarında öğretmenlik faaliyetlerini yürütüyor olmalarından ve her bir hastane okulunun yakında bulunan bir ilköğretim okulu ile eşleştirilmiş olmasından kaynaklandığı düşünülebilir. Tarcan'ın (2007) yaptığı araştırmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır.

Hastane okullarında çalışan öğretmenlerin hasta velileri ile iletişim kurmakta güçlük çekip çekmediklerine ilişkin bulgular Tablo 14'de verilmiştir.

Tablo 14: Öğretmenlerin Hasta Velileri İle İletişim Kurmakta Güçlük Çekip Çekmediklerine İlişkin Bulgular

	F	%
Evet	0	0
Hayır	84	91.3
Bazen	8	8.7
Toplam	92	100

Tablo 14'te de belirtildiği gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu görev yaptıkları hastane okulunda hasta velileri ile iletişim kurmakta güçlüklerle karşılaşmadıklarını belirtmişlerdir.

Hastane personelinin hastane okullarında çalışan öğretmenlere karşı tutum ve tavırlarına ilişkin bulgular Tablo 15'de verilmiştir.

Tablo 15: Hastane Personelinin Hastane Okulu Öğretmenine Karşı Tutum Ve Tavırlarına İlişkin Bulgular

	f	%
İlgili	70	76.1
Öğrencileri bilgilendirmekte ve okula yönlendirmekte	60	65.2
Destekleyici	45	48.9
Paylaşımçı	35	38
Sorunları çözmeye çalışıyorlar	30	32.6

Farklılık gösteriyor	20	21.7
Olumsuz davranıyorlar	20	21.7
Kendi yoğunluklarında hastane okullarını yük olarak görüyorlar	15	16.3
Hastane okullarını kendi bünyelerinde kabullenmiyorlar	5	5.4

Hastane personelinin hastane okulu öğretmenine karşı tutum ve tavırları hakkında neler düşünüyorsunuz diye sorulan öğretmenler, hastane personelinin, hastane okulu öğretmenine karşı tutum ve tavırları hakkında, ilgili, destekleyici, paylaşımcı, sorunları çözmeye yardımcı gibi olumlu ifadeler belirtmişlerdir. Ancak öğretmenlerden bazıları da hastane personelinin, hastane okullarını yük olarak gördüklerini ve kendi bünyelerinde kabullenmediklerini belirtmişlerdir.

Velilerin, hastane okullarında çalışan öğretmenlere karşı tutum ve tavırlarına ilişkin bulgular Tablo 16'da verilmiştir.

Tablo 16: Velilerin Hastane Okulu Öğretmenine Karşı Tutum Ve Tavırlarına İlişkin Bulgular

	f	%
Olumlu bakıyorlar	92	100
Memnuniyetlerini dile getiriyorlar	92	100
Hastane okulunun gerekliliğine inanıyorlar	77	83.7
Hastane okulunun çocuğun hem eğitimine hem de sağlığına faydalı olduğunu düşünüyorlar	65	70.7

Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu, velilerin hastane okulu ve öğretmenine olumlu baktıklarını, memnuniyetlerini dile getirdiklerini, okulun gerekliliğine ve çocuklara faydalı olduğuna inandıklarını ifade etmişlerdir. Tarcan (2007) ve Kılıç'ın (2003; 2004) yaptığı çalışmalarda, veli ve öğrencilerin hastane okulu ve öğretmenlere bakış açılarının çok olumlu olduğu sonucunu ortaya koymuştur.

Hastane Okullarında Yürütülen Eğitim Sürecine Yönelik Öğretmenlerin Görüşlerine İlişkin Bulgular

Hastane okullarında çalışan öğretmenlere göre hastane okullarında uygulanan eğitimin, bu okulların açılış amacına uygun gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğine ilişkin bulgular Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17: Hastane Okullarında Uygulanan Eğitimin, Bu Okulların Açılış Amacına Uygun Gerçekleştirilip Gerçekleştirilmediğine İlişkin Bulgular

	F	%
Evet	67	72.8
Hayır	0	0
Kısmen	25	27.2
Toplam	92	100

Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu hastane okullarında uygulanan eğitimin açılış amacına uygun gerçekleştirildiğini ifade etmişlerdir.

Hastane okullarında uygulanan eğitimin, bu okulların açılış amacına uygun gerçekleştirilmediğini ifade eden öğretmenlere göre gerçekleştirilememe nedenlerine ilişkin bulgular Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18: Hastane Okullarında Uygulanan Eğitimin, Bu Okulların Açılış Amacına Uygun Gerçekleştirilememesinin Nedenlerine İlişkin Bulgular

Nedenler	f	%
Kurumsal bir yapının olmaması	15	60
Hastane okullarına olumsuz bakış	8	32
Diğer okullarla iletişim kurulamaması	6	24
Karar vericilerin alanla ilgili yeterli bilgiye sahip olmaması	6	24

Öğretmenler, hastane okullarında uygulanan eğitimin açılış amacına uygun gerçekleştirilmemesine neden olarak, kurumsal bir yapının olmaması, hastane okullarına olumsuz bakış, diğer okullarla iletişim kurulamaması gibi nedenleri ifade etmişlerdir. Hastane okullarında hedeflenen düzeyde eğitim hizmeti vermek için, kurumsallaşma, takım çalışması (hastane yönetimi, personeli, öğretmenler, aileler), yapılan işin

öneminin fark edilmesi, diğer okullarla iletişim gibi konularda etkin olunması gerekmektedir.

Hastane okullarında çalışan öğretmenlerin eğitim-öğretim etkinliklerinde, hasta öğrencilerin bireysel farklılıklarını yeterince göz önünde bulundurup bulundurmadıklarına ilişkin bulgular Tablo 19’da verilmiştir.

Tablo 19: Öğretmenlerin Eğitim-Öğretim Etkinliklerinde, Hasta Öğrencilerin Bireysel Farklılıklarını Yeterince Göz Önünde Bulundurup Bulundurmadıklarına İlişkin Bulgular

	F	%
Evet	79	85.9
Hayır	0	0
Kısmen	13	14.1
Toplam	92	100

Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu eğitim-öğretim etkinliklerinde ve uygulamalarında, hasta öğrencilerin bireysel farklılıklarını yeterince göz önünde bulundurabildikleri yönünde görüş bildirmişlerdir. Hastane okulunda çalışan öğretmenlerin, farklı hastalık grubu çocuklar ile çalıştıklarında bireysel farklılıkları göz önünde bulundurup ona göre eğitim sürecini düzenlemeleri gerekliliği bilinmektedir. Bu nedenle sürecin bu şekilde olmasının farklı hastalık grubundaki çocukların eğitim yaşantısına katkı sağlayabileceği düşünülebilir.

Hastane yönetiminin eğitim-öğretim etkinliklerinde karşılaşılan problemlerin çözümündeki tutumuna ilişkin bulgular Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20: Hastane Yönetiminin Eğitim-Öğretim Etkinliklerinde Karşılaşılan Problemlerin Çözümündeki Tutumuna İlişkin Bulgular

	F	%
Olumlu ve destekleyici	65	70.7
Olumsuz ve ilgisiz	27	29.3
Fikrim yok	0	0
Toplam	92	100

Öğretmenlerin büyük bir kısmı, hastane yönetiminin eğitim-öğretim etkinliklerinde karşılaşılan problemlerin çözümünde olumlu ve destekleyici bir tutum sergilediklerini ifade etmişlerdir.

Hastane okullarında eğitim hizmeti verilirken karşılaşılan problemlere ilişkin bulgular Tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 21: Hastane Okullarında Eğitim Hizmeti Verilirken Karşılaşılan Problemlere İlişkin Bulgular

	f	%
Maddi kaynak sıkıntısı	68	73.9
Fiziksel mekân sıkıntısı	57	62
Yeterli eğitici bulamama	40	43.5
İdari personel eksikliği	30	32.6
Zaman sıkıntısı	20	21.7
Döner sermaye esasları	10	10.9
Öğrencilerin okula devamının sağlanma gücü	10	10.9
Materyal ve araç gerecin çalınması	3	3.3

Öğretmenler, hastane okullarında eğitim hizmeti verirken karşılaştıkları problemler içerisinde en fazla maddi kaynak (bilgi iletişim teknolojisi ekipmanı, eğitim materyalleri, farklı kaynak kitapları vb. temini için gerekli olan kaynak), fiziki mekan ve eğitici bulamama sıkıntısına yer vermişlerdir. Tarcan'ın (2007) ve Kılıç'ın (2003) yaptığı çalışmalarda da benzer sonuçlara ulaşılmıştır.

Hastane Okullarında Çalışan Öğretmenlere Göre Hastane Okullarının Sorunlarına ve Bu Sorunlara Yönelik Çözüm Önerilerine İlişkin Bulgular

Hastane okullarında çalışan öğretmenlere göre hastane okullarının sorunlarına ilişkin bulgular Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22: Hastane Okullarının Sorunlarına İlişkin Bulgular

	f	%
Tek tip hastane okulu olması	40	72.7
Tek tip program olması	30	54.5

Kurumsallaşma sıkıntısı	25	45.5
Okullar ve öğretmenler arası iletişim sağlanamaması	25	45.5

Hastane okullarının sorunlarına ilişkin elde edilen bulgularda öğretmenler çoğunlukla tek tip hastane okulunun ve tek tip hastane okulu programının olması sorununu ifade etmişlerdir. Hastane okullarının içinde buldukları hastanelerin özelliklerinin farklılaştığı düşünüldüğünde tek tip hastane okulu ve tek tip program olmasının sorun teşkil ettiği düşünülebilir. Hastane okullarına özgü bir programın oluşturulabilirliğinin araştırılması bu sorunun çözümüne katkı sağlayabilir.

Hastane okullarında çalışan öğretmenlere göre hastane okullarında yaşanan sorunların giderilebilmesi için getirilen çözüm önerilerine ilişkin bulgular Tablo 23'de verilmiştir.

Tablo 23: Hastane Okullarında Yaşanan Sorunların Giderilebilmesi İçin Getirilen Çözüm Önerilerine İlişkin Bulgular

	f	%
Hastane okulları daha iyi tanıtılmalı	79	92.9
İdari ve özlük işler kolaylaştırılmalı	60	70.6
Yılda bir kez toplantı yapılmalı, deneyimler paylaşılmalı,	55	64.7
Geleceğe yönelik planlar yapılmalı, planların gerçekleşip gerçekleşmediğine yönelik rapor hazırlanmalı	55	64.7
Dünya örnekleri incelenmeli	30	35.3
Okullara ödenek sağlanmalı	30	35.3
Çalışma saatleri esnek tutulmalı	25	29.4
Öğrencinin kayıtlı olduğu okulla iletişim kurulmasına imkan verecek bir platform oluşturulmalı	25	29.4
Milli Eğitim Bakanlığı hastane okullarına daha fazla önemi vermeli	20	23.5
Hastane okullarına ilişkin ayrı bir program oluşturulmalı	20	23.5
Öğretmen seçimi belli kriterlere dayalı yapılmalı	17	20
Hastane okullarına atanacak öğretmenlere özel eğitim ile ilgili eğitim verilmeli	16	20
Fiziki mekan arttırılmalı	15	17.6

Yönetim ve hastane çalışanlarına hastane okulları hakkında bilgi verilmeli	10	11.8
--	----	------

Öğretmenler, hastane okullarının daha iyi hizmet verebilmeleri konusunda, hastane okullarının daha iyi tanıtılması, idari ve özlük işlerinin kolaylaştırılması, hastane okulları arasında yılda en az bir kez toplantı yapıp paylaşımlar sağlanması, dünya örneklerinin incelenmesi, okullara ödenek sağlanması gibi önerilerde bulunmuşlardır. Yapılan önerilerin, hastane okullarının daha etkin hale getirilmesi, hasta çocukların iyileşme süreci sonrasında eğitim yaşamına adaptasyonunun kolaylaştırılması, öğretmenlerin süreci daha aktif bir şekilde yürütebilmesi ve kurumlar arası işbirliğinin güçlendirilmesine katkı sağlayacağı düşünülebilir.

Hastane Okullarında Çalışan Öğretmenlere Göre, Hastane Okullarının GZFT (SWOT) Analizi Sonuçlarına İlişkin Bulgular

Hastane okullarında çalışan öğretmenlere göre hastane okullarının güçlü yönlerine ilişkin bulgular Tablo 24'de verilmiştir.

Tablo 24: Kurum Olarak Güçlü Yönler İlişkin Bulgular

	F	%
Eğitim veren kişilerin kalitesi	75	81.5
Hastane yönetimi ve çalışanlarının yardımı	65	70.7
Uygulama faaliyetleri	55	59.8
Sosyal-kültürel faaliyetler	50	54.4
Eğitim saatleri	50	54.4
Fiziki alt yapının uygunluğu	40	43.5

Tablo 24'de de görüldüğü üzere öğretmenler, kurum olarak güçlü yönlerini çoğunlukla eğitim veren kişilerin kalitesine, hastane yönetimi ve çalışanlarının yardımına, uygulama faaliyetlerine, sosyal kültürel faaliyetlere bağlamışlardır. Hastane okullarında istenilen eğitim hizmetini vermek için öğretmen kalitesi yanında, hastane yönetimi ile çalışanların yardımı, fiziki alt yapının uygunluğu ve buna bağlı uygulama

faaliyetlerinin yapılabilmesi gerekmektedir. Bunların yapılabilme oranının, hastane okulunda verilen eğitimin kalitesini belirlediği söylenebilir.

Hastane okullarında çalışan öğretmenlere göre hastane okullarının zayıf yönlerine ilişkin bulgular Tablo 25’de verilmiştir.

Tablo 25: Kurum Olarak Zayıf Yönler İlişkin Bulgular

	f	%
Maddi kaynak sorunu yaşanması	60	65.2
Bire bir uygulama ortamının uygun olmaması	55	59.8
Yeterince ilgi olmaması	45	48.9
Öğrencilerin seviyelerine uygun materyallerin olmaması	45	48.9
Öğrencinin hazır bulunuşluluğunun düşük olması	40	43.5
Öğrencilerin yatış süresinin değişkenlik göstermesi nedeniyle dönüt sağlanamaması	40	43.5
Öğrencilerin devam ve devamsızlığının kontrol edilememesi	25	27.2
Öğrenci istatistiğinin elde edilememesi	20	21.7
Veliler ile sürekli iç içe olunması	10	10.9

Yukarıda bulunan tabloda da anlaşılacağı üzere öğretmenler, kurum olarak zayıf yönlerinin çoğunlukla sebebi olarak maddi kaynak sorunu, bire bir uygulama ortamının uygun olmaması, yeterince ilginin olmaması, uygun materyallerin olmaması, öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyinin düşük olması, öğrencilerin yatış süresinin değişkenlik göstermesi gibi nedenleri göstermişlerdir.

Hastane okullarında çalışan öğretmenlere göre hastane okullarının sahip olduğu fırsatlara ilişkin bulgular Tablo 26’da verilmiştir.

Tablo 26: Kuruma Yönelik Fırsatlara İlişkin Bulgular

	F	%
Milli Eğitim Bakanlığı ile işbirliği	75	81.5
Hastane yönetimi ve çalışanları ile işbirliği	75	81.5
Veliler ile işbirliği	60	65.2
Diğer okullarla işbirliği	15	16.3
Belediyelerle işbirliği	5	5.4

Öğretmenler, çoğunlukla kurumun sahip olduğu fırsatlara yönelik bulgularda, Milli Eğitim Bakanlığı, hastane yönetimi ve çalışanları ve velilerle işbirliği faktörlerini ifade etmişlerdir. Eğitim hizmetinin bir ekip işi olduğu düşünülmektedir. Hastane okulları düşünüldüğünde bu ekip (Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, öğretmen, hastane yönetimi ve personeli, aile, diğer okullar vb) daha geniştir. Kaliteli ve istenilen düzeyde eğitim hizmeti vermek adına ekibin tüm birimleri arasında sağlıklı bir iletişim kurulması gerekliliği ifade edilebilir.

Hastane okullarında çalışan öğretmenlere göre hastane okullarının sahip olduğu tehditlere ilişkin bulgular Tablo 27’de verilmiştir.

Tablo 27: Kuruma Yönelik Tehditlere İlişkin Bulgular

	F	%
Yönetimsel sorunlar	55	59.8
Veliler ile işbirliği sağlanamaması	25	27.2

Araştırmaya katılan öğretmenler, yönetimsel sorunlar ve velilerle işbirliği sağlanamamasını kuruma yönelik tehditler olarak görmektedirler.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırma bulgularına göre aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Hastane okullarında çalışan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun, 16-20 yıl arası mesleki kıdeme sahip oldukları, hastane okullarındaki çalışma yıllarının çoğunlukla 3-6 yıl arası olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Hastane okullarında çalışan öğretmenlerin okullarında öğretmen başına düşen öğrenci sayısının ise çoğunlukla, 11-15 arası olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Hastane okullarında çalışan öğretmenlerin büyük bir kısmının hizmet içi eğitime ihtiyaç duyduğu varsısına ulaşılmıştır.

Hastane okullarında çalışan öğretmenlerin, hastane okullarının sorunlarını aşağıdaki maddeler halinde ifade ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

- Maddi kaynak sorunu

- Öğrenci istatistiğinin elde edilememesi
- Öğrencilerin devam ve devamsızlığının kontrol edilememesi
- Uygulama ortamlarının uygun olmaması
- Öğrencilerin seviyelerine uygun materyallerin olmaması
- Öğrencinin hazır bulunuşluluğunun düşük olması
- Fiziki alt yapı eksikliği
- Döner sermaye esasları
- İdari personel eksikliği
- Hasta velileri, hastane yönetimi ve çalışanların tutumu

Hastane okullarında çalışan öğretmenlerin, hastane okullarının sorunlarına aşağıdaki çözüm önerilerini ifade ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

- Hastane okulları daha iyi tanıtılmalı
- İdari ve özlük işler kolaylaştırılmalı
- Toplantılar yapılmalı, deneyimler paylaşılmalı
- Geleceğe yönelik planlar yapılmalı, planların gerçekleşip gerçekleşmediğine yönelik raporlar hazırlanmalı
- Dünya örnekleri incelenmeli
- Okullara ödenek sağlanmalı
- Çalışma saatleri esnek tutulmalı
- Öğrencinin kayıtlı olduğu okulla iletişim kurulmasına imkan verecek bir platform oluşturulması
- Milli Eğitim Bakanlığı'nın hastane okullarına desteği arttırılmalı
- Hastane okullarına ilişkin ayrı bir program oluşturulmalı
- Öğretmen seçimi belli kriterlere dayalı yapılmalı

- Hastane okullarına atanacak öğretmenlere özel eğitim ile ilgili eğitim verilmeli
- Fiziki mekanlar arttırılmalı
- Yönetim ve hastane çalışanlarına hastane okulları hakkında bilgi verilmeli

Sonuç olarak, hastanelerde yatış yapan ve eğitim yaşamından uzak kalan çocukların hastaneden ayrıldıktan sonra okul yaşamına hızlı bir şekilde uyum sağlayabilmesinde, hastalık sürecini daha kolay atlatabilmesinde, hastanede geçen sürenin eğitim yaşamında bir zaman kaybına neden olmamasında, hastane okullarının ve bu okullarda görev yapan öğretmenlerin önemi oldukça dikkat çekicidir. Bu nedenlerden ötürü, hastane okullarının öneminin bilinmesinin, hastane okulu öğretmenliğinin normal okullarda yapılan öğretmenlikten çok farklı olduğunun bilincine varılmasının hastane okullarındaki eğitim-öğretim faaliyetlerinin etkililiğini arttıracığı söylenebilir. Ayrıca, bu okullarda sağlık personeli, öğretmen, veli ve çocuğun bir ekip içinde çalışmasının gerekliliği, çocukların hastalıkların getirdiği sorunları daha kolay aşmalarına da yardımcı olabilir. Öğretmenler, hastane okullarında eğitim hizmeti verirken karşılaştığımız problemler içerisinde en fazla maddi kaynak, fiziki mekan ve eğitici bulamama sıkıntısına yer vermişlerdir. Tarcan'ın (2007) yılında çalışmada da benzer sonuçlar çıkmıştır. Ayrıca Işıktekiner ve Altun'un (2011) yaptıkları araştırmada da öğretmenler, hastane okullarında fiziksel koşulların yeterli olmadığını ifade etmişlerdir. Yapılan bu çalışmayla da uzun yıllardır devam eden sorunların henüz giderilmediği görülmektedir. Bu sorunun sebebi olarak ise, hastane okullarının yeterince önemsenmemesi ve gerekliliğine inancın tam olmaması olduğu varsayılabılır. Hâlbuki hastane okullarının “hastanede yatan okul dönemi çocuklarının okul yaşantılarının kesintiye uğramadan hastane ortamında devam ettirebilmesi ve çocuğun kendi okuluna dönüşünde eğitiminin kesintisiz devamının sağlanması” gibi çok önemli bir görevi vardır. Bu görevin yerine getirilmesi adına bu sorunların çözülmesinin ve öneriler getirilmesinin çok önem teşkil ettiği varsayılabılır. Dünyanın çeşitli yerlerindeki hastane okullarında aile, öğretmenler, doktorlar bu sıkıntıları gidermek için büyük efor sarfetmektedirler. Günümüz bilgi ve iletişim teknolojileri sayesinde, bu sorunun çözümüne ilişkin alternatifler üretilmektedir. Gonzalez ve ark. (2011) yaptıkları çalışmada, hasta çocukları evlerinde ya da yattıkları hastanede, okulları, arkadaşları ile iletişim kurmalarını sağlayacak hatta okuldaki derslerini takip etmeye imkân sağlayacak bir

proje geliştirmiş ve bu projenin güçlü ve zayıf yanlarını irdelemiştir. Ülkemizde de benzer çalışmaların yapılması arzu edilen daha kaliteli eğitime ulaşma yolunda çok fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Öğretmenler, genel olarak hastalık bilgisi, iletişim, ölçme-değerlendirme ve öğrenme-öğretme sürecine yönelik eğitime ihtiyaç duyduklarını ifade etmişlerdir. Mezun oldukları üniversitelerde ve daha sonra meslek yaşamlarında bu konularda fazla eğitim almamış öğretmenlere, yeni bilgi teknolojilerine uyum sağlamada ve kendilerini sürekli geliştirmelerinde, ihtiyaç duyulan konulara yönelik hizmet içi eğitim programlarının büyük katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Gökdere ve Çepni (2003), Uşun ve Cömert (2003), García (2004), Uçar ve İpek (2006) ve Kayabaş (2008) yaptıkları çalışmalarda, hizmet içi eğitimin gerekliliğine ve önemine vurgu yapmışlardır.

Öneriler

Hastanede yatan okul dönemi çocukların, hastanede geçirecekleri süreye bağlı olarak eğitim-öğretim yönünden yaşıtlarına göre büyük kayıplara uğramaması için hastane okullarına ilişkin sorunların tespit edilmesi ve çözüm önerilerinin getirilmesi gerekmektedir. Çözüm önerileri aşağıda sunulmuştur:

- Hastane okullarının yapısı ve önemini vurgulayacak tanıtım etkinliklerinin yapılması
- Hastane okullarına özel maddi kaynak ayrılması
- Fiziki koşulların iyileştirilmesi
- Hastane okullarına ilişkin tüm okullarda uygulanmakta olan programın dışında özel bir program geliştirilmesi
- Hastane okulları ve diğer okullar arasında iletişim ağı kurulması
- Hastane okullarında çalışacak olan öğretmenlere işe başlamadan önce hizmet içi eğitimler verilmesi
- Hastane okullarında çalışan öğretmenlerin yeni hastalıklar, tedavi yöntemleri gibi konularda sürekli olarak hizmet içi eğitime tabi tutulmaları

- Hastane okullarında çalışan öğretmenlerin bilgi ve deneyimlerini paylaşabilecekleri dijital platformun oluşturulması

Konuyla İlgili Araştırma Yapacaklara Öneriler

Hastane okulu, yüklendiği misyonlar açısından düşünüldüğünde çok önemli bir eğitim kurumudur. Bu konuda araştırmacıların yapacakları çalışmalar, bu kurumların daha etkili hizmet vermelerine katkı sağlayacağı unutulmamalıdır.

Hastane okulları; tanımı, yapısı ve yönetmeliği açısından incelendiğinde tek tip hastane okulu olarak görülmektedir. Fakat hasta profili, imkanları, fiziki koşulları ve uygulamalarına bakıldığında her bir okulun kendine özgü bir yapısı olduğu bilinmektedir. Bu alanda çalışacak araştırmacılara, bu özgün yapıları ortaya çıkarmaları için, imkanlar doğrultusunda her okula ulaşip ayrı ayrı inceleme yapmaları önerilmektedir.

Bu çalışmada, on hastane okuluna gidilmiş ve öğretmenler ile görüşmeler yapılmıştır. Diğer 41 okulda bulunan öğretmenlerle internet aracılığı görüşülmüştür. Daha geniş bir araştırma grubu oluşturularak bütün okullara ulaşıp okulların incelenmesi ve öğretmenlerle görüşmeler yapılması daha fazla bilgi elde edilmesi açısından önemli görülmekte ve geniş bir araştırmacı ekibi kurulması önerilmektedir.

Yapılan bu araştırma süreci boyunca, Milli Eğitim Bakanlığı ile sürekli irtibat halinde bulunulmuştur. Bu iletişim araştırmaya pozitif yansımıştır. Araştırmacıların, Milli Eğitim Bakanlığı ile kuracakları temasların, araştırmalarına çok katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

MAKALENİN BİLİMDEKİ KONUMU

Eğitim Bilimleri / Eğitim Programları ve Öğretim ABD

MAKALENİN BİLİMDEKİ ÖZGÜNLÜĞÜ

Okul dönemi çocuklarının hastanede kaldıkları süre içinde okul yaşantılarının devam ettirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bunu sağlamak amacıyla hastane okulları

açılmıştır. Hastane okullarının, hastanede yatan okul dönemi çocuklarının okul yaşantılarının kesintiye uğramadan hastane ortamında devam ettirebilmesi ve çocuğun kendi okuluna dönüşünde eğitiminin kesintisiz devamının sağlanması misyonunu etkili bir şekilde yerine getirebilmesi adına mevcut durumun tespiti, sorunların analizi ve çözümüne ilişkin öneriler getirilmesi önem teşkil etmektedir. Araştırmanın amacı hastane okullarında görev yapan öğretmenlerin görüşlerine göre hastane okullarının mevcut durumu, sorunları ve çözüm önerilerini belirlemektir. Yapılan araştırma hastane okullarının mevcut durumunu görmemize, okullarda eğitimin kalitesinin artırılması için gerekli önlemlerin alınmasına, öğretmenlerin kişisel ve mesleki gelişimlerine destek olunmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Akgemci, T. (2007). *Stratejik Yönetim*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Bor, N. Y. (2007). *Başkent Madrid Bölgesinde Hasta Çocukların Eğitime Yaklaşım*. AB Eğitim ve Gençlik Programları Arion Bireysel Çalışma Raporu. İspanya: Arion Eğitim Semineri
- Bilir, Ş. ve Baykoç, N. (1995). *Çocuk ve Hastane*. Ankara: Sim Matbaacılık.
- Carina, S., Gonzalez, M. (2011). Using information and communication technologies in hospital classrooms. *SAVEH Project Knowledge Management & E-Learning: An International Journal*. 3(1).
- Çelik, G. (2006). *Hastane Öğretmenliği*. AB Eğitim ve Gençlik Programları Arion Bireysel Çalışma Raporu. Almanya: Arion Eğitim Semineri.
- Garcia, R.A. ve Ariza, P. R. (2004). The difficult relationship between theory and practice in an in-service course for science teachers. *International Journal Of Science Education*. 26(10), 1233-1245.
- Gökdere, M. ve Çepni, S. (2003). Üstün yetenekli öğrencilerin fen öğretmenlerinin eğitimine yönelik bir model önerisi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*. 2(3), 18.
- İşıktekiner, S. F. ve Altun, A. S. (2011). Hastane okullarında sorunlar. *Eğitim ve Bilim*, 36(161), 318-331.

- Karasar, N. (1999). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kayabaş, Y. (2008). Öğretmenlerin hizmet içi eğitimde yetiştirilmesinin önemi ve esasları. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(2), 9-32.
- Kılıç, M. (2002). *Ülkemizde hastane okullarında görev yapan öğretmenlerin niteliklerinin incelenmesi*. XI. Eğitim Bilimleri Kongresi'nde Sunulan Bildiri. KKTC.
- Kılıç, M. (2003). Ülkemizde hastane ilköğretim okullarına devam eden öğrencilerin bazı değişkenler açısından değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(6), 49-74.
- Kılıç, M. (2004). Öğrenci Velilerinin “Hastane İlköğretim Okulları’na” İlişkin Algı Ve Beklentileri. *XII. Eğitim Bilimleri Kongresi*, Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2012). Türkiye’de hastane ilköğretim okullarının illere göre listesi. Erişim Tarihi 06.05.2012, http://orgm.meb.gov.tr/alt_sayfalar/kurum.asp.
- Mayring, P. (1996). *Nitel Araştırmaya Giriş*. Çev.: Gümüş, A. ve Durgun, M. S. Adana: Baki Kitapevi.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook*. (2nd Edition). ABD: SAGE Publications.
- Shaw, R. ve McCabe, P. (2008). *Hospital- To – School Transition For Children with Chronic Illnes: Meeting The New Challenges Of An Evolving Health Care System*. New York: Wiley Interscience Brooklyn College.
- Tarcan, Y. (2007). *Hastane ilköğretim okullarında çalışan öğretmenlerin sorunları*. Yüksek Lisans Tezi. Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar.
- Uçar, R. ve C. İpek. (2006). İlköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin MEB hizmet içi eğitim uygulamalarına ilişkin görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*. 3(1), 34-53.
- Uşun, S. ve Cömert, R. (2003). Okul öncesi öğretmenlerde hizmet içi eğitim ihtiyacı. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 23(2), 125-138.

Ülgen, H. ve Kadri M. (2004). *İşletmelerde Stratejik Yönetim*. İstanbul: Literatür Yayıncılık.